

Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. - 2012. - № 90-91. - С. 88.

4. Проект Закону України про пробацію від 18 січня 2013 року № 1197-1. - [Електронний ресурс]: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=1197-1&skl=8.

5. Беца О.В. До питання про створення служби пробації в Україні // Проблеми пенітенціарної теорії і практики / О.В. Беца. - Київ. - 2002. - № 7. - С. 34-41.

6. Ягунов Д.В. Служба пробації: концепція, принципи діяльності, організаційна структура: Конспект лекцій / Д.В. Ягунов. - Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2006. - 74 с.

7. Ягунов Д.В. Філософія пробації: трансформація поглядів на сутність та цілі поводження зі злочинцями (період після 1990-х років) // Актуальні проблеми політики / Д.В. Ягунов. - Одеса, 2011. - Випуск 41. - С. 198-207.

8. Освобождение от наказания. Институт пробации в мире // Медиатор: внесудебные процедуры, альтернативное урегулирование споров, примирение сторон. - [Электронный ресурс]: <http://mosmediator.narod.ru/index/0-2217>.

Бібік І.С.
студентка
ОДУВС

Науковий керівник: Тарасенко Р.В.
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінального
права та кримінології
ОДУВС

Надійшла до редакції: 03.03.2014

УДК 371.13:355.5

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ВОГНЕВОЇ ТА ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ ВІДОМЧОЇ ОСВІТИ МВС УКРАЇНИ

Трояновський В. С.

Вдосконалення професійно-прикладної підготовленості викладачів вогневої та фізичної підготовки є пріоритетним напрямком роботи в контексті реформування відомчої освіти МВС України. Сучасні високі вимоги до рівня професійної підготовленості особового складу органів внутрішніх справ формують визначені умови викладання таких навчальних дисциплін, як "вогнева підготовка" та "спеціальна фізична підготовка".

Ключові слова: професійно-прикладна підготовка, викладач, вогнева підготовка, спеціальна фізична підготовка.

Совершенствование профессионально-прикладной подготовленности преподавателей огневой и физической подготовки является приоритетным направлением работы в контексте реформирования ведомственного образования МВД Украины. Современные высокие требования к уровню профессиональной подготовленности лично состава органов внутренних дел формируют определенные условия преподавания таких учебных дисциплин, как "огневая подготовка" и "специальная физическая подготовка".

Ключевые слова: профессионально-прикладная подготовка, преподаватель, огневая подготовка, специальная физическая подготовка.

Improving professional-applied fire preparedness of teachers and physical fitness is a priority in the context of the reform of departmental education MIA. Modern rigorisms to the level of professional preparedness of personnel of organs of internal affairs form the certain terms of teaching of educational disciplines "fire preparation" and "special physical preparation".

Keywords: professionally the applied preparation, teacher, fire preparation, special physical preparation.

Належний рівень професійно-прикладної підготовленості викладача - це найважливіший фактор успішної

побудови навчально-тренувального процесу курсантів і слухачів, досягнення поставлених цілей і освітніх завдань. Особливістю професійної діяльності офіцера міліції є необхідність перебування в стані постійної готовності до виконання завдань з охорони громадського порядку, що вимагають високого рівня індивідуальної фізичної підготовленості, знання та вміння застосування прийомів фізичного впливу на правопорушників [1; 3; 4; 6].

Актуальність дослідження поставленої нами проблеми полягає в ряді положень. Її соціальний зміст пов'язаний із загальним курсом країни на більш інтенсивний, прискорений розвиток суспільства й великої значимості праці педагога-професіонала у справі виховання підростаючого покоління, з ліквідацією педагогічних та економічних "витрат" суспільства на тривалу адаптацію "молодого" фахівця до умов самостійної практичної діяльності [2; 4; 7].

Відповідність науково-педагогічних кадрів поставленим перед ними завданням з виховання та навчання є, на наш погляд, одним з найбільш суперечливих питань педагогіки сучасної вищої школи, зокрема й системи відомчої освіти МВС України [2; 4; 9; 10].

"Вогнева підготовка" і "спеціальна фізична підготовка" - це навчальні дисципліни, що мають свої особливості й корінні відмінності [3; 8; 9; 12]. Вони полягають у наступному:

1) ці навчальні дисципліни викладаються тільки у вищих навчальних закладах силових відомств;

2) "вогнева підготовка" і "спеціальна фізична підготовка" - це навчальні дисципліни практичної спрямованості (більше 90 % навчального часу відводиться на практичні заняття);

3) результати навчання (оцінки) з цих дисциплін згідно з чинними нормативними документами є основними показниками професійної придатності не тільки в період навчання, а й протягом усього часу служби в органах внутрішніх справ [3; 5; 6; 8; 12].

Одним з існуючих протиріч є усвідомлення керівниц-

твом МВС і вузів необхідності підвищення рівня бойової підготовленості курсантів і працівників та небажання, з іншого боку, того ж керівництва витратити матеріальні засоби на створення необхідної спортивної бази й виділяти бюджет навчального та робочого часу для забезпечення повноцінного навчально-тренувального процесу [5; 7; 8; 9; 11].

Загалом, питання професійно-прикладної підготовленості професорсько-викладацького складу, критерії кадрового відбору та кваліфікаційні вимоги в сучасній літературі й нормативних документах відображені недостатньо й не мають чіткого формулювання [2; 3; 9; 12].

Метою статті є обґрунтування необхідності постійного підтримання та вдосконалення індивідуальної фізичної та професійної рухової підготовленості викладача, визначення цих якостей як основоположних умов успішності навчально-тренувального процесу курсантів вузів МВС України.

Завдання дослідження:

1) дати визначення професійно-прикладної підготовленості викладача вогневої та спеціальної фізичної підготовки в контексті сучасних вимог вищої школи й діючих нормативних документів;

2) сформулювати об'єктивні вимоги до рівня професійно-прикладної підготовленості викладача відповідно до особливостей навчально-тренувального процесу й занять в системі службової підготовки;

3) вказати конкретні напрями вдосконалення професійно-прикладної підготовленості викладачів вогневої та фізичної підготовки в контексті реформування відомчої освіти МВС України.

Практичне значення питання полягає в повноцінному забезпеченні формування професійної підготовленості офіцерів, ефективному навчанні професійно-значущим знанням, умінням і навичкам, які лежать в основі практичної підготовки до майбутньої професійної діяльності. У процесі визначення вимог до викладача вогневої та спеціальної фізичної підготовки для вузів, багато фахівців найважливішим вважають поєднання вимог суспільства та обліку індивідуальних особливостей кожної людини, її особистісних якостей [5; 10; 11].

Важливість вирішення поставленої проблеми полягає в підвищенні значення ролі особистості фахівця, його професійної готовності в період нових економічних відносин і гуманізації всіх сфер людської діяльності. Стрімкі темпи розвитку науки і техніки, зростання потоку інформації, розширення спектра можливостей для підвищення індивідуального рівня, зростання запитів у розвитку духовних потреб дозволяє актуалізувати самостійність особистості, створити необхідні умови для максимальної реалізації її творчого потенціалу [1; 4; 7].

Професійно-прикладна підготовка працівника ОВС є запорукою його успішної професійної діяльності, службово-кар'єрного росту. Риторичне питання системи відомчої освіти МВС України, що залишився без конкретної відповіді за весь час її існування, або як кажуть юристи, “юридичний казус”, полягає в наступному: кого готує відомче освіта - юристів широкого профілю або співробітників ОВС? Який напрям підготовки стоїть на першому місці: загальноправовий, гуманітарний або правоохоронний?

Важливим, на наш погляд, є питання якості викладання спеціальних дисциплін, до яких відносяться “вогнева підготовка” і “спеціальна фізична підготовка”. До 1992 року на території України діяв лише один вуз МВС

СРСР, п'ять середньо-спеціальних шкіл МВС, вище військово училище тилу внутрішніх військ МВС. З 1992 року кількість вузів у різні роки доходило до п'ятнадцяти і з 2011 року становить вісім навчальних закладів, що готують переважно фахівців з кваліфікацією “юрист”.

Таке суттєве зростання кількості вузів і відповідно кількості учнів зажадав створення внутрішньовідомчої адміністративної системи освіти в МВС, забезпечення навчального процесу науково-педагогічними кадрами, відповідним вимогам загальнодержавних нормативних документів. Основним джерелом кадрового потенціалу стали розформовані військові й цивільні вищі та середньо-спеціальні навчальні заклади. При цьому на початку шляху, питання про істотний, усталених відмінностях військової й міліцейської професійно-прикладної підготовки, так само як і підготовки “громадянського” і “правоохоронного” юриста, не приділялося належної уваги.

Пропонований експрес-аналіз історії питання наводить на думку про необхідність загальної уніфікації існуючої системи відомчої освіти МВС України в напрямку правоохоронної спеціалізації. Забезпечення такої спеціалізації можливо лише за допомогою висококваліфікованих науково-педагогічних кадрів, особливо по “спеціалізованим”, міліцейським дисциплінам.

Національна школа фізкультурно-спортивною педагогіки має славні традиції у вихованні та підготовці висококваліфікованих тренерів-викладачів і спортсменів в традиційних спортивних єдиноборствах. Використання в навчальному процесі методик і технічного арсеналу психологічно і біомеханічно чужих нам елементів, так званих “східних єдиноборств” і “рукопашного бою”, а також не перевірених на практиці вправ і методик володіння вогнепальною зброєю надають яскраво виражений негативний вплив на якість підготовки курсантів.

У цьому конкретному випадку процес повернення до відпрацьованих і традиційно визнаних методик навчання, створюваних роками багатьма поколіннями фахівців, на основі практичної діяльності та бойового досвіду, дозволить відновити ефективність навчально-тренувального процесу, дійсно додасть йому професійно-прикладну спрямованість.

Професійна діяльність викладача вогневої та фізичної підготовки вимагає від нього постійного підтримання на високому рівні своєї “фізичної форми”, технічного потенціалу, навичок володіння зброєю. З метою створення для цього необхідних умов, ми пропонуємо виділити цю діяльність як окремий напрямок діяльності профільної кафедри вогневої та спеціальної фізичної підготовки - “робота над професійно-прикладним вдосконаленням особистості викладача”. Цей напрямок роботи кафедри складається з двох розділів:

I. Практична підготовка викладача (зовнішній вигляд викладача, рівень його особистості підготовленості до викладацької діяльності) полягає:

1) у вмінні пояснити й показати технічні та рухові дії, виконати практичні вправи;

2) у високому рівні спортивної підготовленості, особистій участі в змаганнях, спортивно-масових і фізкультурно-оздоровчих заходах.

II. Науково-методична підготовка викладача вимагає:

1) мати уявлення про останні наукові досягнення у сфері фізичного виховання і спорту, оздоровчих технологій. Поєднати практичну тренерсько-викладацьку та науково-методичну діяльність;

2) вміти використовувати теоретичні знання в практичній діяльності й навчати цьому своїх учнів.

Література

1. Алексєєнко А.О. Організація фізичної підготовки в ОВС України: психологічний аспект / А.О. Алексєєнко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. - 2010. - № 6 - С. 3-7.
2. Ануфрієв М.І. Вищий заклад освіти МВС України: [науково-практичний посібник] / Ануфрієв М.І., Бандурка О.М., Ярмиш О.Н. - Харків: Ун-т внутр. Справ, 1999. - 369 с.
3. Ануфрієв М.І. Службова підготовка працівників органів внутрішніх справ: [навч.-метод. посіб.] / М.І. Ануфрієв. - К.: РВВ. МВС України, 2003. - 440 с.
4. Ануфрієв. М.І. Становлення, розвиток та основні напрями удосконалення відомчої багатоступеневої системи підготовки персоналу ОВС / Ануфрієв. М.І. // Вісник ун-ту внутрішніх справ. - Харків, 1999. - Вип. 9. - С. 9-13.
5. Безпалый С.М. Фізична підготовка науково-педагогічного складу ВНЗ МВС України та ставлення офіцерів-викладачів до її удосконалення. / С.М. Безпалый, В.М. Романчук, П.П. Ахрамович // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання й спорту. Науковий журнал - 2012. - № 7. - С. 25-31.
6. Будагьянц Г.Н. Огневая подготовка. Пути повышения профессионального мастерства: [учебное пособие] / Г.Н. Будагьянц, И.П. Загорко и др. - Луганск: РИО ЛАВД, 2005.
7. Журавель О.В. Деякі особливості педагогічного спілкування в процесі оцінювання результатів навчальної діяльності курсантів системи МВС / О.В. Журавель //

Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: наукова монографія під ред. проф. С.С. Єрмакова - Харків: ХДАДМ (ХХПІ). - 2008. - № 1. - С. 46-49.

8. Журавель О.В. Методичні матеріали з фізичної підготовки для позаштатних інструкторів підрозділів органів внутрішніх справ / О.В. Журавель - К.: РВЦ КНУВС, 2008. - 46 с.

9. Загорко И.П. Боевая подготовка сотрудников органов внутренних дел Украины: проблемы и перспективы. / И.П. Загорко // Физическое воспитание студентов. Научный журнал - 2010. - № 1. - С. 49-51.

10. Кравченко Ю.Ф. Міліція України / Ю.Ф. Кравченко. - К.: Генеза, 1999. - 432 с.

11. Платонов В.Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте / Платонов Владимир Николаевич. - К.: "Олимпийская литература", 2004. - 808 с.

12. Наказ МВС України від 13.04.2012 № 318 "Про затвердження Положення з організації професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України". - К.: РВВ МВС України, 2012. - 37 с.

Трояновський В.С.

викладач кафедри тактико-спеціальної та
вогневої підготовки

ОДУВС

Надійшла до редакції: 26.02.2014

УДК 343.985

ДО ПИТАННЯ ПРО ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ ТАКТИЧНОГО РИЗИКУ

Янковий М. О.

На основі узагальнення літературних джерел і вивчення слідчої практики проаналізовано різноплановість визначення поняття "тактичний ризик"; запропоновано власне бачення його поняття та трактування змісту; підкреслено необхідність подальшої розробки базових положень тактики діяльності слідчого в умовах тактичного ризику з урахуванням напрямків і змісту раніше досліджених аспектів.

Ключові слова: криміналістична тактика, тактичні прийоми, невизначеність, тактичний ризик, несприятливі наслідки, суб'єкт ризику, емоційний стан, небезпека, психологічний вплив.

На основани обобщения литературных источников и изучения следственной практики проанализировано разноплановость определения понятия "тактический риск"; предложено собственное видение его понятия и толкование содержания; подчеркнута необходимость дальнейшей разработки базовых положений тактики деятельности следователя в условиях тактического риска с учетом направленности и содержания ранее исследованных аспектов.

Ключевые слова: криминалистическая тактика, тактические приемы, неопределенность, тактический риск, неблагоприятные последствия, субъект риска, эмоциональное состояние, опасность, психологическое воздействие.

On the basis of generalization of literary sources and study of investigative practices analyzed the diversity of

the definition of "operational risk"; proposed his own vision of the concept and interpretation of the content; emphasized the need for further development of the basic provisions of the tactics of activities of the investigator in conditions of operational risk taking into account the directions and content of previously studied aspects.

Key words: forensic tactics, tactics, uncertainty, operational risk, adverse effects, the subject of risk, emotional state, danger, the psychological impact.

Успіх подальшої розбудови правової держави, в якій людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю [1], неможливий без суттєвого поліпшення діяльності правоохоронних органів, зокрема слідчих підрозділів, на які покладено завдання охорони прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, залучених до сфери кримінального провадження, а також швидкого й повного розслідування злочинів, викриття винних і забезпечення правильного застосування Закону з тим, щоб кожний, хто вчинив злочин, був притягнутий до відповідальності й жоден невинний не був покараний.

Необхідною умовою ефективної боротьби зі злочинністю є високий науковий рівень організації діяльності слідчих підрозділів, удосконалення й широке впровадження в слідчу практику наукових методів розслідування.

Одним зі шляхів удосконалення діяльності органів досудового розслідування щодо протидії злочинності є розширення на основі глибокого аналізу передової

© М.О. Янковий, 2014